

VI

– Buhalteri, apiformink dokumentus! Va, pasas – GAZ-5I. Buržujai dabar mes, buhalteri, a? Sekretore, sėsk prie vairuotojo, aš viršuj. Vai-kai, karkitės, važiuojam pasivažinėti! Mat, koks žvėris riaumoja, ką? Atsargiai, vaikai, duokit ranką. Per ratą karkitės, per ratą! Visi sulipot? Dumk, Stasy! Spausk, kad dulkės dangų pasiektų! Tik nesibučiuok su Irena, apvirsim!

Šitaip džiaugėsi Adomėlis, po kaimą sunkvežimiui lakstydamas. Rė-kaliojo sykiu su vaikais, dulkes kėlė. Paskui pasigérė. Visai pasigérė abu su Stasiu...

O tą dieną buvome susitarę susitikt ir éjau raistan. Pypsėdamas puolé iš po kojų pempiukas. Susigavau. Tokis rudas šiltas kamuoliukas – įsidėjau antin ir nešuos. O kai atėjo Adomėlis, jam rankosna įdėjau. Priglaudė prie lūpų, palaikė saujose ir paleido. Tik paskui vis bučiavo man rankas ir sakė: paukščiuku kvepia.

O girtas Adomėlis – nusédėti negali. Jam vis atrodo, kad vėjas ri-dena žemę. Ji lekia pasišokėdama ir purto jį. Padeda galvą ant kelių, apkabina ją rankom ir sėdi taip negražiai, susirietęs. Rusiškai nusi-keikia, bet susizgrimba. Dovanok, sako. Kalba apie žydrą suknelę, vis kalba, o aš nieko nesuprantu. Mane net juokas suima, kai jis apie tą suknelę kalba: kaip rinko spalvą, medžiagą, o paskui sprindžiais matavo suknelės ilgį...

Mégina atsistot – negali, žemė taip pasišokėdama lekia, net aš jau-čiu.

– Atsigulk, Adoméli, gulkis viksvosna, – sakau.

Paklauso, atsigula – kniūbsčias įsikniaubia į kemsynus ir ima verkti.

– Verk, – sakau, – raudok, palengvės...

Ir jam tikrai palengvėja. Apsiverčia ant nugaros ir žiūri aukštyn. Aš paseku akimis jo žvilgsni...

Gūrina dangumi juodi debesys, žiburiuoja tolimos žvaigždės. Jos tolimos ir šaltos – visu kūnu jaučiu, šaltos.

Guli Adomėlis viksvoše, ilgai guli, kol aš imu raginti:

– Kelkis, Adoméli, eik namo. Eik, reikia. Aš pavédésiu iki keliuko...

O jis guli, tik rodo pirštu. Žiūriu, kur jis rodo. Ogi sklendžia dan-gumi klojimas. Senas, sukrypęs, stogas nuvažiavęs ant šono – bet vis

tieki klojimas. Ir dar arklys pririštas ganosi kluonienoj. Kuolas matyti, grandinė...

Ir ima leistis žemyn tas klojimas ir tas arklys su kuolu ir grandine.

Adomėlis keliasi, žemės rankom laikydamas – eisiąs klojiman ir pernakvosiąs.

Aš nesakau nieko – ir pati matau – leidžiasi į viksvas ir nutupia. Padedu Adoméliui, vedu už parankés ir negaliu atsistebėt: tu man ir pasidaryk šiteipos! Klojimas su visu arkliu ir grandine atsklendė!

Žengiam to klojimo link, aš prilaikau Adomelį, nes nepastovi, gir-tas. Einam einam – nieko nėra. Tik krūmai šmėžuoja rūke.

– Grįžtam, Adoméli, nėra klojimo, – sakau.

– Kaip tai nėra? Gi ir tu sakei – klojimas!

– Buvo atplaukės oru – dar ir su arkliu, o dabar nuplaukė toliau, nėra.

– Tai ką dabar daryt?

– Reikia eit namo, Adoméli. Einam, aš pavédésiu, – sakau.

Adomėlis kiek prasiblaivė, pavédėjau per raistą į keliuką, o paskui jau ir namai čia pat. Jo ir mano...

Tokia tatai buvo diena. Džiaugsmo diena, pelenų diena – viskas reikalinga.

VII

Viešpatie Dieve, pasigailék mūsų, pasigailék – meldžiausi. Ką tas Adomėlis daro! Moterų audinius pjaustyti pradėjo! Visoms po juostą iš stovų išpjovė, prisirišo prie sunkvežimio ir lakstė su Stasiu po kaimą. Kaip į cirką žmonės subėgo. Vyrai juokėsi, o moterys...

Sakiau jam – gražumu reikia su žmonėm! Neklausė! Kiek nege-rumo jo širdy, kokia ji sugrubus. Gal todėl jis mane ir traukia, kad pati švelnumo neturiu kur dėt! Naktį pagalvę apsikabinus glostau, kai Adomėlio nėra...

Vargeli tu mano... Būtų atėjusios moterys darban ir taip, tik pa-snekėt su jom reikėjo. Va, žąsiukų penkis šimtus turime – nė vieno nepraganiau. Jau paaugę, jau lesalą ryja kaip senės. Pašaro rajone ga-vom, taupau, sumaišau su žole – tik spék duoti. Užaugs, rudenį par-

duos, – oho, penki šimtai. Cukriniai runkeliai gražiai sudygę, vagelės žymu. Būtų moterys ir taip ravėt atėjusios – tik pakalbėt reikėjo.

Užsitrauks Adomėlis nelaimę per savo karštumą, oi, užsitrauks, – galvojau. Dar lyg tyčia Rapolui pasakiau, kad daugiau neateitų. Gražiai pasakiau: neateik, Rapoliu, daugiau... Nereikia, nemyliu aš tavęs, neateik. Atiduosiu tuos penkis šimtus, kai turėsiu, – neateik...

Dabar vėl Adomėlis...

Viešpatie Dieve, saugok Adomėli nuo nelaimės, atsiusk jam kokią lengvą ligą, kol viskas apsiramins, kad iš namų kojos nekeltų. Marija, visų kenčiančių užtarėja, niekados dėl savęs neprašiau, tik dėl kitų. Dabar maldauju – saugok Adomėli nuo nelaimės, širdis jaučia, kad nelaimė jo tyko, – taip meldžiausi tuomet.

VIII

Atsibeldė korespondentas iš laikraščio, iš „Valstiečio“. Priskabino – rašys apie mūsų kolūkį, ir gana! Iš pradžių gyniausi – nenoriu, nereikia, o paskui galvoju: gerai, tegul rašo. Adomeliui bus geriau. Rajono valdžia skaitys, patenkinta bus. Rašykit, sakau. Kaip matote – krutam. Į priekį iriamės. Gerą pirmininką gavom – per pusmetį padarė tiek, kiek kitas per penkerius metus nepadarytų, – kalbėjau.

– Jūs rašykit, rašykit, o aš dirbsiu... Mūs žmonės geri, tik vadovo nebuvo. O dabar sukruto visi kaip skruzdėlės. Kviečiai, vasarojus keliasi aukštyn, cukriniai, matot, kokie – vagelės žaliuoja. Pažiūrėkit – pilnas laukas moterų. Ir manot, jas kas varinėja darban? Pačios! – melavau per akis, kad tik Adomeliui būtų geriau.

Padėkit man, gerbiamasis, šitą kubilą kilstelėt. Taip, ačiū.

Rašykit, rašykit. Zosė Laurickienė geriausiai savo cukrinių plotą apravėjusi, – jau antrą kartą varo. Labai darbšti, tiesiog auksinių rankų moteris. O audėja kokia! Jos marginiai – kaip vaivorykštė. Visa apylinkė džiaugiasi, parodoj išgirta buvo, medalį gavo.

Su Milkevičiene, profsajungos pirmininke, pašnekėkit, su Zinkum – dirbtuvii vedėju. Su Bronium Bernadišium – karvių fermos vedėju – šnekkelkit. Su buhalteriu – kaip sunkvežimį visi susidėjė pirkom... – gyriau visus, ką prisiminusi. Ir apie Adomėli riečiau... Pama-

tė pirmininkas upelį ir sumanė užtvanką padaryt. Mums, vietiniams, neatėjo galvon – jis padarė. Dabar matot, kokia žąsų ferma! Penkis šimtus auginam. Keliese dirbam? Dviese. Aš ir sargas. Dar dukrelė padeda. Įkeliu kubilan basą ir minko kojom lesalą.

Minkyk, Angelyte, trepenk kojelėm! Tai mano padėjėja! Palauk, abi trepensim. Taip, gerai, cha cha cha... Linksmas darbas – kas tas yr! O kai žąsiukai buvo maži, neatsižiūrėdavau. Lyg vėjo papūsti lėks lėks į vieną pusę, paskui staiga pasisuks – į kitą. Sugriūva, neatsikelia, spardosi apvirtę...

Dainienę Pranę paminékit – geriausia melžėja. Miškinienė Zabelė irgi neatsilieka. Kol kas rankom melžia, bet rudenių pirkim melžimo agregata. Tikrai pirkim, pamatysit – pirmininkas sakė. O jis ką pasaiko – šventa. Taip ir bus, – kur tik galėdama vis kišau Adomėli, gyriau. Ir jaunimo neužmiršau, sakiau: jaunimas gerai dirba, stengiasi. Paliepis Justas, Palieptyė Birutė, – jų visa šeima darbštuoliai. Alijošių Jeronimą paminékit. Laukininkas. Ne – vardas Jeronimas, pavardė Alijošius. Paskui Naginė Zigmas, jo žmona Adelė ravi cukrinius ir dainuoja. Darbšti ir linksma moteris.

Tai vis pirmininko Adomo Raugelio nuopelnas – uždegė žmones darbui.

Padékite, gerbiamasis, man šitą kubilą nunešt. Ačiū. Ne, viena aš nekeliu, samstau kibirais, bet dabar, kai jūs esat... Bus greičiau.

Kas dar? Sakiau, kad pirmininkas myli žmones, tai ir žmonės tuo pačiu atsimoka. Sunkvežimij nupirko – žmonės visus trisdešimt tris tūkstančius sudėjo! Paskolino! Kreditą? Kokį kreditą? Nesam né girdėj. Gal kur Amerikoje kreditai yra, o pas mus tik partija – pasakė, ir šventa! – dėsciau atvirai.

Turiu pasakyti – bet tik tarp mūsų, į laikraštį šito nerašykit!.. Turiu pasakyti, kad į kolūkius žmonės šnairai žiūri. Ir vagia, ką nugriebdami, ir keikia. Taigi viską atémė! Žemę, gyvulius, padargus – viską.

Ar aš? Kaip čia pasakius... Ir iš manęs viską paémė. Amžinatilsis vyras Jurgis labai stengės, dieną naktį dirbo, savo ūkio žiūrėjo. Dvivagi plūgą, kertamają, kuliamają buvo nusipirkęs. Dar po kaimus važinėjo, kitiems kūlė, kokį graši prisdurdamas...

Dabar aš dėl tų žąsiukų stengiuos. Angelytė pas mano mamą jau ir nakvoja, o aš – čia. Maža kas gali atsitikt – sargu nepasitikiu. Užmigs, išliūkins kokia lapė ar koks dvikojis žvėris...

Dvikojų? Ajai, kiek nori. Juk ne griekas, ne žmonių, valdžios.